

ЗАКОН ЗА ИЗДАВАЧКАТА ДЕЈНОСТ
Консолидиран текст - неофицијален
(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 199/14 и 152/15)

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредува вршењето на издавачката дејност, задолжителните податоци на публикацијата, меѓународните стандардни броеви, каталошкиот CIP-запис, доставувањето на задолжителен примерок, како и други прашања поврзани со вршењето на издавачката дејност.

Значење на одделни изрази во овој закон (поимник)

Член 2

Одредени изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. Издавачка дејност е издавање, дистрибуција и промет на публикации во печатен и во електронски облик во повеќе примероци кои се наменети за јавноста;
2. Под публикација се подразбираат: книги, брошури, сериски публикации и континуирани извори (списанија, весници и друго), музикалии (партитури и штимови), картографски материјал (карти, планови, глобуси и друго), атласи, репродукции на уметнички слики и цртежи, плакати, разгледници, каталози, календари, уметнички и сценски програми, носачи на звук, носачи на звук и слика (освен аудиовизуелните дела) и друго, независно на кој вид медиум се достапни во доволен број примероци, што се умножуваат со печатење, пресликување, копирање или на друг начин ѝ се наменети на јавноста. Под публикација, во смисла на овој закон, не се смета печатен или на друг начин умножен материјал кој служи исклучиво за службени потреби на: државните органи, органите на локалната самоуправа, политичките партии, невладините организации, установи и други правни лица, како и публикација која е опфатена во точка 2 на овој член, но не е наменета за јавноста;
3. Електронска публикација е публикација објавена во електронска форма како посебна физичка целина достапна на интернет, објавена во domeинот на Република Македонија или публикација која е подготвена за печатење во форма што соодветствува на меѓународните стандарди и универзално достапните информации, компјутерски програми за јавна употреба и друго;
4. Издавач е правно лице регистрирано за вршење издавачка дејност;
5. Печатница е правно лице регистрирано да врши дејност на печатење на публикации за потребите на издавачот;
6. Задолжителен примерок е број примероци од секое издание на публикација, кои издавачот е должен да ги достави до Националната установа Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“ – Скопје;
7. Издание се сите примероци на една публикација од истото оригинално дело што го издал издавачот без оглед на медиумот на кој е издадено;
8. Повторено или дополнето издание е издание на претходно издадена публикација, во променет облик (со изменета насловна страница, изменети или нови корици, дополнет или изменет текст, нови фотографии, карти и слично) во ист или во различен формат;
9. ИСБН (ISBN) е меѓународен стандарден број за книги (international standard book number) со кој се идентификува изданието без оглед на кој вид медиум е достапно.
10. ИССН (ISSN) е меѓународен стандарден број за периодични публикации и континуирани извори (international standard serial number) со кој се идентификува насловот на периодичната публикација или континуираниот извор без оглед на кој вид медиум е достапно;
11. ИСМН (ISMN) е меѓународен стандарден број за музички нотни изданија (international standard music number) со кој се идентификува објавена музичка публикација (партитури, штимови и мултимедијални сетови);

12. ИСРЦ (ISRC) е меѓународен стандарден број за звучни снимки (записи) и музички видеозаписи (international standard recording code) со кој се идентификуваат звучните записи и музичките видеозаписи;
13. ИСАН (ISAN) е меѓународен стандарден број за аудиовизуелни дела и за нивни верзии во кои се вклучени долгометражни и краткометражни филмови, документарни и анимирани филмови, телевизиски програми, спортски настани, реклами и друго;
14. ИСВЦ (ISWC) е меѓународен стандарден број на музичко дело со кој се идентификуваат музичките дела;
15. ДОО (DOI) е меѓународен идентификатор на дигитални објекти / електронски документи, кој може да се реализира преку системите Хендл и Кросреф (Handle и Crossref);
16. HANDLE.NET е систем за постојани врски (линкови) до дигитални објекти;
17. ЦИП – запис (CIP-запис) (Cataloguing in publication – каталогизација во публикација) е меѓународно препознатлив стандардизиран каталожки опис за една (печатена или електронска) публикација изработен пред нејзиното печатење или производство, а вграден во самата публикација. Под CIP-запис подлежат следниве видови публикации: книги, музикалии (партитури и штимови), атласи, носачи на звук, носачи на звук и слика и друго, независно на кој вид медиум се достапни. Под CIP-запис не подлежат периодични публикации, рото-романи, сликовници без текст и без авторство, интерни текстови и текстови во подготовка (тези, пред-нацрти, нацрти, предлози), ефемериди (адресари, именици, извештаи), картографски материјал (карти, планови, глобуси и друго), рекламни публикации, проспекти, уметнички и сценски програми, ценовници, тарифи, упатства за ракување и одржување, плакати, летоци (предизборни партиски пропагандни материјали), покани, фотографии, патенти, стандарди, сидни и слични календари, научно-истражувачки проекти, магистерски и докторски трудови.

Член 3

- (1) Издавачка дејност вршат правни лица регистрирани во Централниот регистар на Република Македонија за вршење издавачка дејност.
- (2) По исклучок од ставот (1) на овој член, издавачка дејност може да врши и автор на сопствено дело (авторско издание).
- (3) Два или повеќе издавачи можат да бидат соиздавачи на иста публикација.

Член 4

- (1) Издавачот мора да има уредник, кој е одговорен за неговата целокупна издавачка продукција.
- (2) Уредникот врши избор на публикации за објавување, прибавува и дава стручно мислење за публикацијата и е одговорен за квалитетот на издадената публикација.
- (3) Издавачот, покрај уредник, односно уредник на публикацијата, може да има уредувачки одбор, редакциски одбор, приредувач, рецензент, лектор, коректор, преведувач, ликовен и технички уредник на публикацијата.

Договор за регулирање на меѓусебни права и обврски

Член 5

- (1) Пред објавување на публикацијата, издавачот со авторот на делото и со другите лица кои учествуваат во изработката на публикацијата (автор, имател на авторско право, уредник, приредувач, преведувач, редактор, рецензент, лектор, коректор, ликовен и технички уредник и друго) склучува договор со кој се уредуваат меѓусебните права и обврски во врска со издавањето на публикацијата.
- (2) На договорот од ставот (1) на овој член се применуваат прописите за авторското право и сродните права и за облигационите односи.

Обврски на издавачот

Член 6

(1) Издавачот е должен да:

- му овозможи на авторот внесување на содржински и технички корекции на публикацијата во фазата на техничката изработка,
- му овозможи на авторот соодветни измени при подготовката на секое наредно издание, како и откуп на непродадените примероци на публикацијата,
- го известува авторот за прометот на издадената публикација.

(2) Издавачот е должен да ја издаде публикацијата во тиражот којшто е наведен како задолжителен податок на публикацијата.

(3) Издавачот во јануари во тековната година за претходната година до Националната установа Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“ – Скопје доставува годишен извештај за сопствената издавачка продукција.

(4) Формата и содржината на годишниот извештај од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот за култура.

Задолжителни податоци на публикацијата

Член 7

(1) Секоја публикација ги содржи следниве податоци:

- податоци за издавачот/соиздавачот (назив и седиште)/име и презиме на авторот за авторско издание,
- наслов на публикацијата и име и презиме/имиња и презимиња на авторот/авторите, носителот на авторското право,
- име и презиме на уредникот, преведувачот, приредувачот, илустраторот, лекторот и на други лица,
- назив и седиште на печатницата/произведувачот,
- место на издавање,
- година на изданието, број на периодичната публикација,
- при повторно издание, податоци за издавачот, место и година на објавување на првото издание доколку таквите податоци се достапни,
- ознака С (copyright) со името на носителот на авторското право и годината на првото објавување,
- тираж на публикацијата,
- CIP-запис или идентификацискиот број на CIP-записот (за оние публикации што подлежат на CIP-запис) и
- меѓународни стандардни броеви за публикацијата (ISBN, ISSN, ISMN, ISRC, ISAN, ISWC, DOI, HANDLE.NET).

(2) Кај преведените публикации, покрај податоците од ставот (1) на овој член, кога публикацијата е превод на изворно (оригинално) дело, мора да ги содржи насловот и јазикот на кој е изворно напишана публикацијата, а во случај кога преведената публикација е превод од превод на оригиналното дело, мора да ги содржи и насловот и јазикот на посредниот превод што се користел при преведувањето на оригиналното дело.

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член, на публикации, како: репродукции на уметнички слики и цртежи, плакат, разгледница, календар и уметнички и сценски програми, се отпечатуваат само називот и седиштето на издавачот и годината на издавање.

Меѓународни стандардни броеви

Член 8

(1) Меѓународниот стандарден број за книги (ISBN), меѓународниот стандарден број за периодични публикации и континуирани извори (ISSN), меѓународниот стандарден број за музички нотни изданија (ISMN) ги издава Националната установа Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“ – Скопје (во натамошниот текст: Националната библиотека).

(2) За издавање на меѓународните стандардни броеви (ISRC, ISAN, ISWC, DOI, HANDLE.NET), Националната библиотека ги упатува издавачите до меѓународните центри кои се надлежни за нивното издавање.

(3) Меѓународните стандардни броеви од ставот (1) на овој член објавени на публикацијата мора да бидат идентични со броевите што ги издала Националната библиотека.

(4) Меѓународните стандардни броеви од ставот (1) на овој член ги издава Националната библиотека во рок од седум дена од денот на доставувањето на барањето.

(5) За издавање на меѓународните стандардни броеви од ставот (1) на овој член, издавачот доставува барање до Националната библиотека. Во прилог кон барањето, издавачот го доставува решението издадено од Централниот регистар на Република Македонија за вршење издавачка дејност.

(6) По исклучок од став (5) на овој член издавачот – автор на сопствено дело до Националната библиотека доставува само барање.

(7) За издавање на меѓународните стандардни броеви се плаќа надоместок. Висината на надоместокот ја утврдува Управниот одбор на Националната библиотека, во износ што не е поголем од 150 евра во денарска противвредност сметано за вкупниот број на квоти за меѓународни стандардни броеви кои Националната библиотека ги издава на еден издавач во текот на една година.

(7) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (5) на овој член ги пропишува министерот за култура.

CIP-запис

Член 9

(1) Националната библиотека издава CIP-запис доколку публикацијата ги содржи податоците од членот 7 од овој закон.

(2) CIP-записот се издава за комплетна публикација по извршен увид во конечната верзија.

(3) Публикацијата која е изменета по издавањето на CIP-записот, а пред почнување на нејзиното печатење, не смее да биде издадена со CIP-запис кој е доделен пред измената на публикацијата.

(4) За секоја нова неизменета, или изменета или дополнително издадена публикација, се издава нов CIP-запис.

(5) CIP-записот се објавува во интегрален облик или како идентификациски број под кој се води во електронската база на податоци на Националната библиотека, и тоа графички воочливо и одвоено од останатите податоци на публикацијата.

(6) CIP-записот нема да биде издаден на издавач кој не доставил задолжителен примерок до Националната библиотека за претходно издадените публикации.

(7) CIP-записот го издава Националната библиотека во рок од седум дена од денот на доставувањето на барањето.

(8) За издавање на CIP-записот, издавачот доставува барање до Националната библиотека. Во прилог кон барањето, издавачот доставува конечна верзија на публикацијата.

(9) За издавање на CIP-записот се плаќа надоместок. Висината на надоместокот ја утврдува Управниот одбор на Националната библиотека во износ што не е поголем од 10 евра во денарска противвредност, за издавање на една публикација.

(10) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (8) на овој член ги пропишува министерот за култура.

Член 10

Публикацијата која не ги содржи податоците од членовите 7, 8 и 9 од овој закон не смее да биде ставена во промет и нема да биде примена во Националната библиотека како задолжителен примерок.

Евиденција на податоците за издавачката дејност

Член 11

(1) Националната библиотека води евиденција за издавачите во Република Македонија и за нивната издавачка продукција врз основа на сопствената база на податоци и годишниот извештај на издавачите од членот 6 став (3) од овој закон.

(2) Содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за култура.

Задолжителен примерок

Член 12

(1) Заради заштита, чување и користење на публикациите, до Националната библиотека се доставува задолжителен примерок.

(2) Задолжителниот примерок се доставува во идентичната состојба во која е издадена публикацијата.

(3) Задолжителен примерок доставува издавачот кој е регистриран во Република Македонија за публикациите што ги издал како издавач/соиздавач/продуцент.

(4) Издавачот доставува пет задолжителни примероци од публикациите од ставот (3) на овој член, вклучително и една дигитална копија на публикацијата според меѓународните стандарди за универзална достапност на информации.

(5) Универзитетите, односно факултетите во Република Македонија доставуваат по еден примерок од магистерски и од докторски труд во рок од седум дена од нивната одбрана.

(6) Задолжителниот примерок се доставува во рок од најмногу седум дена од завршувањето на печатењето, односно умножувањето на публикацијата, а пред нејзиното ставање во промет.

(7) Во случај кога публикацијата е издадена посебно на повеќе јазици, на различни писма, во повеќе изданија, со изменета насловна страница, нови корици, со дополнета или изменета содржина, задолжителниот примерок се доставува за секој јазик, писмо и издание, за секое повторно печатење, согласно овој закон.

(8) Во случај кога публикацијата се печати, односно умножува во странство, задолжителниот примерок се доставува веднаш по увозот на публикацијата (внесувањето во земјава), а пред ставањето во промет.

Член 13

(1) Задолжителен примерок на електронска публикација се доставува до Националната библиотека без заштита на пристапот, со соодветна шифра за пристап до електронска публикација или со мрежна врска со кориснички име и лозинка за непречено користење на електронската публикација.

(2) Националната библиотека е должна да оневозможи копирање и дистрибуција на задолжителниот примерок на електронските публикации освен во случаите предвидени во Законот за авторското право и сродните права.

Член 14

(1) Доставувањето на задолжителниот примерок до Националната библиотека е со надоместок, кој на издавачот му го исплаќа Националната библиотека со средства од Буџетот на Република Македонија.

(2) Надоместокот од ставот (1) на овој член се исплаќа во висина од $\frac{1}{2}$ од малопродажната цена на публикацијата.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, доставувањето на задолжителниот примерок на публикации кои се финансирани со средства од Буџетот на Република Македонија и на публикации кои се означени како бесплатни примероци е без надоместок.

Распределба на задолжителниот примерок

Член 15

Националната библиотека го распределува задолжителниот примерок на следниов начин:

- еден примерок чува како културно наследство (архивски примерок);
- еден примерок дава на користење во просториите на библиотеката;
- еден примерок користи за подготовка на национална библиографија;
- еден примерок е за Националната установа Универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“ – Битола и се чува како културно наследство (архивски примерок) и
- еден примерок е за Националната установа Универзитетска библиотека „Гоце Делчев“ – Штип и се чува како културно наследство (архивски примерок).

Надлежност на Националната библиотека во однос
на задолжителниот примерок

Член 16

Националната библиотека:

- го прима, го обработува и го чува задолжителниот примерок;
- го дава на користење задолжителниот примерок во просториите на библиотеката;
- изработува тековна национална библиографија и
- врши и други работи во врска со користењето, заштитата и чувањето на задолжителниот примерок.

Надзор

Член 17

- (1) Надзор над спроведувањето на овој закон врши Министерството за култура.
- (2) Инспекциски надзор над спроведувањето на овој закон врши Министерството за култура преку инспекторите за култура согласно Законот за културата.

Прекршочни одредби

Член 18

(1) Глоба во износ од 1500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако:

- издавачот не назначи уредник (член 4 став (1)),
- издавачот не достави годишен извештај за својата издавачка продукција до Националната библиотека (член 6 став (3)),
- Националната библиотека не издаде меѓународен стандарден број во утврдениот рок (член 8 став (4)),
- Националната библиотека не издаде СІР-запис во утврдениот број (рок 9 став (7)) и
- издавачот не достави електронска публикација до Националната библиотека на начин утврден со овој закон (член 13 став (1)).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ 100 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичкото лице за прекршокот од ставот (1) алинеи 1, 2 и 5 на овој член.

Член 19

(1) Глоба во износ од 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако:

- пред објавувањето на публикацијата не склучи договор со авторот и со другите лица кои учествуваат во подготовката на публикацијата (член 5 став (1)),
- не ја издаде публикацијата во тираж кој е наведен како задолжителен податок на публикацијата (член 6 став (2)),
- објави публикација без да ги содржи задолжителните податоци (член 7),
- на публикацијата испечати меѓународен стандарден број кој не е идентичен со бројот што го издала Националната библиотека (член 8 став (3)),

- објави публикација без CIP-запис или идентификациски број, изменета публикација издаде со CIP-запис или идентификациски број доделен пред измената, или печати ново издание на публикација со стар CIP-запис или идентификациски број (член 9 ставови (2), (3) и (4)),
- стави во промет публикација која не ги содржи податоците од членовите 7, 8 и 9 на овој закон (член 10),
- не достави пет задолжителни примероци, односно еден задолжителен примерок (член 12 ставови (4), (5) и (7)) и
- не достави задолжителен примерок до Националната библиотека во утврдениот рок (член 12 став (6)).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ од 200 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичкото лице за прекршокот од ставот (1) алинеи 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 на овој член.

Член 19-а

Одмерувањето на висината на глобата за правно лице се врши согласно Законот за прекршоците.

Член 20

За прекршоците од членовите 18 и 19 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.

Член 20-а

(1) За прекршоците од членовите 18 и 19 од овој закон, инспекторот за култура на сторителот на прекршокот ќе му издаде прекршочен платен налог, согласно Законот за прекршоците.

(2) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записникот.

(3) Во записникот од ставот (2) на овој член се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.

(4) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог го потпишува одговорното лице или од него овластено лице.

(5) Инспекторот за култура е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот на покренатите постапки.

(6) Во евиденцијата од ставот (5) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следните податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

(7) Личните податоци од ставот (6) на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.

(8) Министерот за култура ја пропишува формата и содржината на прекршочниот платен налог.

Член 21

Подзаконските акти од овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон.

Член 22

Со денот на влегување во сила на овој закон престануваат да важат одредбите од Законот за задолжителниот примерок („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/94, 92/08 и 47/11) кои се однесуваат на доставување публикации како задолжителен

примерок до Националната и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“ – Скопје.

Член 23

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Член 23

(член 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за издавачката дејност објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 152/15)

Подзаконскиот акт утврден со овој закон ќе се донесе во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 24

(член 7 од Законот за изменување и дополнување на Законот за издавачката дејност објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 152/15)

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.